

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК XLVII. Ч. 210. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 11-го вересня 1939.



SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 210. Jersey City, N. J., Monday, September 11, 1939.

VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: ВВґґґґ-4-0237. — Тел. У. Н. Соммер: ВВґґґґ-4-1018. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОГОЛОШУЄ НАДЗВИЧАЙНИЙ СТАН

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт офіційно проголосив, що в зв'язку з війною в Європі він заряджує надзвичайний стан в Америці, щоб можна було точно заховувати неутрачальність і не втягнути Америку в європейську війну. Президент зазначив, що цей надзвичайний стан є обмежений і не такий, який наступає з виповідженням війни.

У зв'язку з тим станом мілітарні влади відразу розпочали заходи, щоб побільшити американську армію, водню і повітряну флоту. Сухопутна армія буде побільшена на сто тисяч вояків. Відповідно зросте також флот. Фабрики дістади замовлення на нові бойові літаки. До двох літ, при теперішнім зрості, Америка матиме 5,500 воєнних літаків ріжної форми.

На пресовій конференції Рузвельт заявив, що Союз Полудневої Африки, що вступив недавно формально до війни зачислений до держав, до яких заборонений вивіз воєнних продуктів. Таку заборону виготовляється також для Канади. Президент також подав до відома, що небагом буде скликаний конгрес.

ХАРЧІВ В АМЕРИЦІ ПОДОСТАТКОМ.

ВАШИНГТОН. — З огляду на дальший зріст цін харчевих продуктів президент Рузвельт був змушений зробити заяву, що в Америці нема найменших потреб до зросту цін, бо не лиш є подостатком всяких продуктів, але є навіть їх забагато. Президент радився над тою справою з головним прокуратором Мурфієм. Коли Мурфі виходив від президента, то сказав, що теперішні закони залежкі, щоб ними можна було поборювати воєнних визискувачів. З цього вносять, що в тому напрямку буде введене окреме законодавство.

ВСЕЖАКИ ДЕЯКИХ ПРОДУКТІВ БРАК

НЬО ЙОРК. — У Нью Йорку відбулися наради виробників щодо потреби і на них наради стверджено, що внаслідок величезних закупів, що мали місце в останніх днях, магазини деяких фабрик таки випорожнились і деяких продуктів вже таки нема можна дістати. Та фабрики пильно працюють, щоб знов заповнити свої магазини.

КАНАДА БУДЕ ОБОРОНЯТИ СВОЇ БЕРЕГИ.

ОТАВА. — Канадський прем'єр Мекензі Кінг у парламенті заявив, що Канада поки що зусилля буде скупчувати на тому, щоб добре забезпечити рідні береги перед можливим нападом. Та водночас Канада буде вишколювати летунів і висилати їх до Європи. Також буде висилати матерньому краєві всякі воєнні продукти.

ПОЛЬСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ПІД ДОГЛЯДОМ.

ІОНКЕРС (Нью Йорк). — Польський корабель „Баторіс“, який тут захопив війна і він не має вестись, заіхав на річку Голсон коло Йонкерс і там рішив чекати, що буде далі. Капітан того корабля, Борковський, заявив кілька днів тому, що він таки буде вертатись додому, а коли німці по дорозі його зачеплять, то він дасть їм школу. Та видно змінив думку і рішив покинути ждати тут. Однак американські власті, в підозрінні, що може корабель пригтовляється до контрабандного руху, почала за ним пильно слідити.

ПРОТОКОЛИ З ЗАТОПЛЕННЯ „АТЕНІ“.

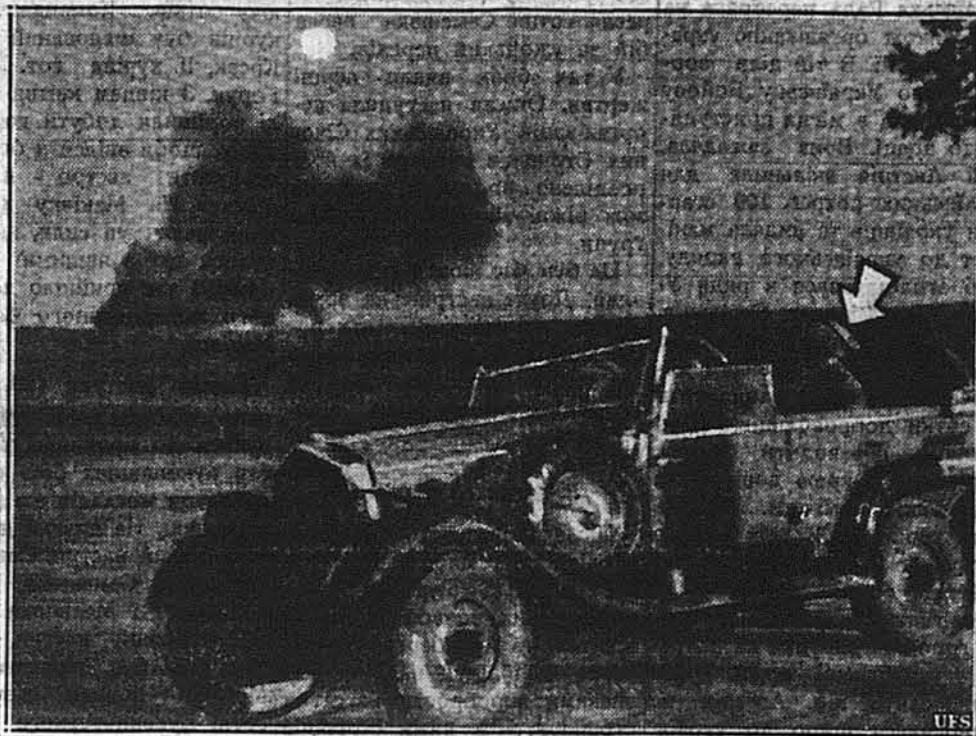
ВАШИНГТОН. — Амбасадор з Лондону, Кенеді, і посол з Ірландії, Кудажі, переслали до Вашингтону протоколи в справі затоплення корабля „Атенія“. Ті протоколи вони осягнули від американців, що врятувалися з „Атенії“. З тих протоколів виходить, що справді якась неозначеного походження підводна лодка затонула цей корабель. Щодо того, чи та лодка до того ще стріляла на корабель з гармати, точно не усталено, бо одні твердять так, інші ні.

СТАЛІН КЕРУЄ КОМУНІСТАМИ В АМЕРИЦІ.

ВАШИНГТОН. — На переслуханні в комітеті Даеса, бувший секретар американської комуністичної партії, Гитльов, заявив, що від 1939 року тою партією особисто керує Сталін, який довгий час старався викинути тих провідників, що йому не хотіли підчинятись, а назначити сліпо відданих собі людей. До останніх належить Фостер і Брандлер, перший голова, а другий секретар партії. Предсідник Даес заявив, що на основі документів він зажадає потягнення до судової відповідності згаданих комуністичних провідників, які були чужими агентами, а не зголосились до департаменту стейту.

КУН ТВЕРДИТЬ, ЩО ЦЕ ЧОРЧЕЛ ЗАТОПИВ КОРАБЕЛЬ.

НЬО ЙОРК. — Кріс Кун, провідник нацистичного Бунду, заявив, що це Вінстон Чорчел, перший лорд англійської адміралії, казав затопити цей корабель, щоб викликати негодування в Америці і в той спосіб втягнути її до війни проти Німеччини.



ГІТЛЕР НА ФРОНТІ.

У своїм спеціальнім авті сидить Гітлер десь на польських бойових терені. Здаду наліво видно дим із гарматного стрільня.

НІМЦІ ЗАЛИШАЮТЬ КАНАДУ.

На днях через Вінніпег поселилась група німецьких поселенців з околиць Ст. Валбурґ, Саск. Група зложена з 18 родин, які вертаються до Німеччини. Провідник групи заявив представникам вінніпегської преси, що німецькі родини тому виїждять з Канади, що протинімецька пропаганда, ширена канадською пресою, робить для німців життя в Канаді неможливим. Німецькі поселенці, казав провідник, випродали свої ферми і вертаються на сталі життя в Німеччині.

Німецькі реємігранти підносили також, що вони на фермах через теперішні ціни на рільнічі продукти не можуть жити. Є припущення, що Канаду залишить велике число німецьких поселенців.

ЗАСУДЖЕННЯ ЛЕТУН МУСИТЬ ВІДКУПИТИ ЛІТАК.

Воєнний суд у Галацу засудив поручника летуна Браїлу на 2 роки в'язниці за дезерцію, бо він утік 15 років тому до СССР військовим літаком і зойно тепер вернувся з СССР. Крім того засуджений мусить заплатити кошти літака в сумі 2 мільйони левів.

ПОМЕР О. РАДН. ТЕОДОР ЦЕГЕЛЬСЬКИЙ.

У р. с. у 79-тому році життя і 55-тому році священства парох-ювілянт о. Теодор Цегельський, радник Митрополитської Консисторії, почесний член Т-ва „Просвіта“ у Львові, член основних краєвих і повітових товариств та установ, і бувший голова філії „Просвіти“ в Теремблові, прийнявши Найсвятіші Тайни.

ЗАСУДИЛИ БАНДИТА.

Суд у Луцьку засудив на 15 років в'язниці, а по відсидженні карі на приміщення в заведенні для неоправаних небезпечного бандита Якова Назарука.

АРЕШТУВАЛИ ЧЕРВОНОГО КАТА.

В місті Буриям в Еспанії арештували Антонія Руїза Гонзалеса, що в часі влади червоних виконав 107 езекуцій.

ЗА ЩО ПОРОЗВЯЗУВАЛИ ЧИТАЛЬНІ В БЕРЕЖАНЩИНІ.

Воєвідство в Тернополі розв'язало дотепер 14 читальні. У Базниківці між іншими причинами розв'язання подано, що слідство виказало, що при товаристві був організований самоосвітній гурток, в якому молоді робила руханкові вправи і, вчили історію України. В Лапшині за те, що улажували різні свята політичного характеру, в яких з особливим підкресленням віддавано честь „Українським Січовим Стрільцям“ та що ухвалою виділено рішимо уладити свято в честь поляглих героїв під Базаром. У Жукові між іншими причинами подано, що читальні рішенням виділо закупила „Історію Українського Війська“.

ЧЕСЬКІ ЛЕГІОНИ.

В Англії й Франції почали творити Чеський Леґіон, що буде битись по стороні Англії й Франції. Акцію розпочав бувший чехословачський президент Едвард Бенеш. Еміль Гаха, президент Протекторату, проголосив з Праги, що „ні д-р Едвард Бенеш, ні ген. Прхала не є в порозумінні з людьми, що на чужині представляють чеський нарід“. І звинувачив, „не давати себе пхати в авантюри“. Ген. Прхала сформував чеський леґіон у Польщі.

ВІДГРИЗ СУПЕРНИКОВІ ПАЛЕЦЬ.

Підчас сусідської суперечки між О. Гопаком і І. Кусаєм в селі Забіря, замойського повіту, Кусай підгриз Гопакові палець. Раненого перевезли до лікарни, де відтіли йому ружу.

МОНЕТИ З НЕРЖАВЮЧОЇ СТАЛІ.

В Італії появились в обігу дрібні монети з нержавючої сталі, т. зв. „акмоніталю“.

БУДОВА НОВОЇ ФАБРИКИ ПАПЕРУ В ЖИДАЧЕВІ.

Великі фабрики паперу в Польщі Штайгагена — лише польська преса — будують нову фабрику паперу в Жидачеві. Тому збільшили капітал на 40 міль. зл.

УКРАЇНЦІ-СВЯЩЕНИКИ ПЕРЕД СУДОМ.

Окружний Суд у Яслі розглядав 21. червня в поступованні карноадміністраційному спротив оо. Беня Василя з Опарівки і Цолти Мих. з Ванівки, яких старостою в Коросні покарало грошевиими карами, а саме: о. Беня за провину з арт. 24. к. к. за гривною 50 зл. за непоміщення в метрикальних книгах аднотайї про вступлення одної особи з гр.-кат. обряду, і о. Цолту з арт. 18. к. к. за те, що 1. П. ц. р. з нагоди шкільного богослуження з приводу імен президентів Річпосполитої відійшов від престолу в часі співання по Службі Божій пісні „Боже, цюсь Польскен“.

Окружний Суд не допустив доказів оборони, що її вів д-р Гриць Ничка, адвокат з Фриштакі, а засудив о. Беня на гривну 15 зл., а о. Цолту на гривну 30 зл. за наведені провини.

Згадані присудили є правосильні — бо касації закон тепер не допускає. Апеляційний Суд у Кракові на розправі 17. 6. р. звільнив від вини й к. о. Ник. Заяця з Полян, засудженого окружним судом у Яслі на кару 6 місяців в'язниці з припиненням.

ГОСТРІ КОНФЛІКТИ У СОВЕТСЬКИХ ФАБРИКАХ.

На тлі нових розпорядків советського уряду у справі комуністичної праці робітників дійшло до гострого конфлікту з професійними організаціями робітників. Згадавши організації не притримувались постанов розпорядків, що намагались примусити робітників до праці в поодиноких фабриках при допомозі т. зв. робітничих пашпортів. Однак багато фабрик приймали робітників до праці без огляду на те, чи вони мали пашпорти, чи ні. Усі вони робітники, яких чинили від роботи з фабрик за спізнання чи за інші провини, діставали швидко працю в інших фабриках. У зв'язку з тим ГПУ арештувало 8 секретарів советських професійних робітничих організацій за допомогу робітникам у підшуванні праці.

РЯТУЙТЕ ПОЛЬЩУ! — ВЗИВАЄ ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО, ОДИНОКЕ В ПОЛЬЩІ

БУДАПЕШТ. — Польська радіовисильня у Львові, одинока, як подають, що ще функціонує в Польщі, проголосила загальну мобілізацію, а крім того візвала в імені польського уряду всіх чоловіків і жінок до оборони загроженої Польщі.

ДАЛІ НА СХІД.

БУДАПЕШТ. — В політичних колах говорять, що польський уряд, що перенісся з Варшави до Люблина, покидає Люблин і подається далі на схід. Люблин може бути в короткому часі оточений наступаючим німецьким військом.

НЕ БУЛО ВЕЛИКОГО СПРОТИВУ.

ВАРШАВА. — Варшавська радіова станція, заки перестала функціонувати, думає, що на чолі оборони Варшави стоїть ген Чуча та що до оборони зголосилося крім військових понад сто тисяч чоловіків і жінок. Біля самої Варшави були завязані бої, але льокальні. Не було тої польської оборонної лінії, яку заповідали польські воєнні комунікати і воєнні званці. Ось тому вже восьмого дня німецької офензиві ввійшли до Варшави перші німецькі відділи.

ЗНАЧІННЯ УПАДКУ ВАРШАВИ.

БЕРЛІН. — Німці поспішали від самого початку з натиском на столицю Польщі тому, що є того переконання, що упадок Варшави матиме пригноблене враження на польське військо і цілу польську людність. Упадку Варшави треба Гітлерові ще й на те, як кажуть, щоб можна проголосити мирове предложение.

АМЕРИКАНЕЦЬ ПРО ПОЛЬСЬКЕ ВІЙСЬКО.

БЕРЛІН. — Американський воєнний кореспондент, що є на терені польсько-німецької війни, стверджує, що Польща не є пригтована до війни з Німеччиною. А Німеччина є пригтована до найменших подробиць. Каже, що поляки зробили все, що можливе, щоб оборонити край. Самі німецькі жовніри признають, що польське військо бється відважно, що воно нищить за собою мости, навіть дерева, щоб тим шкодити німецькій армії й спинити її похід, але це все не помагає.

КРИВАВІ ПОДІ В БИДГОЩІ.

БЕРЛІН. — Американський кореспондент подає, що обіздив Помор'я і відвідував місто Бидгощ (Бромберг) зараз по тім, як його здобули німці. Каже, що йому німецькі офіцери сказали, що поляки, в тому і цивільні, вимордували коло 800 німців, мешканців Бидгоща. Скільки в тому правди, кореспондент не знає, але ходив по цивільних домах і бачив помордованих цивільних людей. Бачив їх і по вулицях. Трупи вказували на знущання. Таких трупів кореспондент нарахував 25. Це ті, що їх сам бачив. І бачив також, як німці вели молодих польських хлопців на суд. Це ті, що нібито вказували польським жовнірам, де мешкають німці й стріляли зпоза засідок на німецьких жовнірів. Нема сумніву, що їх жде смерть.

МУСЯТЬ ПОСТАВИТИ СИЛЬНІШИЙ ОПІР.

ПАРИЖ. — Польське військо мусить тепер спинити дальший німецький похід, інакше Польща опиниться скоро в німецьких руках, а польська армія буде цілком знищена. Така є думка військових званців. Кажуть, що опір буде, бо Польща ще не втягнула до властивої боротьби яких 45 дивізій. Проти наступаючих 50 німецьких дивізій має бути тепер виставлений з польського боку всього тільки 15 дивізій.

НА ЗАХОДІ ФРАНЦУЗИ ІДУТЬ ВПЕРЕД.

ПАРИЖ. — Французька преса звертає увагу, що Франція й Англія не можуть відразу наступати на німецьку Лінію Зігфріда, бо це коштувало б величезні жертви в людях. Теперішня тактика звернена на те, щоб вишукувати слабші місця для дальших атак. І це вдається. Французькі частини є вже на німецькій землі, а німці вже евакуйовали кілька сіл, а також і промислове місто Сарбрікен, яке певно не зможуть вдержати.

АНГЛІЙЦІ БЛЮКУЮТЬ НІМЕЧЧИНУ.

ЛОНДОН. — Англійська флотія бере перші відтати Німеччину від світу, коли йде про морські шляхи. Англії йде головню про те, щоб відтати від Німеччини всякий довіз лоджмив. Лоджмив, що це вдається. А крім того задумує ватаками бомбардувати німецькі кораблі. Для цієї цілі бомбардувано наприклад остров Сильт, що є німецькою кріпостю, призначено головню до оборони Кільського Каналу, де стоять німецькі кораблі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
By the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакції не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Квитки на пошту посилаються гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. "Свобода": ВБрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВБрген 4-1016.
4-0807.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

У СПРАВІ ЗБИРОК

Надходять запити, чому не видається покликів у справі нової матеріальної допомоги Рідному Краєві. Добрі люди піддають різні нові думки, як посилити таку есентуальну акцію. Відновлюють старі думки про „залізні фонди” і т. п. Проектують, бо відчувують, що настав такий час, що треба зачати якусь більшу акцію. І тому запитують.

Надіємося, що на ті запити буде дана в короткому часі ясна відповідь. Але вже тепер звертаємо увагу тим, що ті справи видигають, чи над ними роздумують, щоб вони мали на увазі не тільки українську справу, але й ті обставини, в яких прийдеться нам тепер вести народну роботу чи збирати жертви. Ми відтяти від української землі. Навіть відтяти і від деяких центрів української імміграції. Перерваний зв'язок з Польщею, а як він напружений, то ледви чи матимемо який зв'язок і чи порадно буде висилати гроші на допомогу українським установам, якщо не буде гарантії, що вони ті гроші дійсно дістануть. Також не знати, яка доля жде різні наші організації, що опинилися в тих державах, що тепер між собою у війні. Їх доля, де вони не були, незавидна, бо наші провідні люди, або й ціла імміграція, може там кожної хвилини опинитися в концентраційних таборах. І то всього, незалежно навіть від того, що якась держава хвилює дуже наших людей не переслідує. Значить, що треба пожити, щоб не все хоч трохи вяснилось. На нашій акції найбільше заважатиме остаточне становище самої Америки. Це є те, що нас обов'язує. Але й тут треба пожити, раки це вясниться. Та при всьому треба пам'ятати, що як би не було, ми не сміємо сидіти з заложеними руками. Ми мусимо вже тепер повести лінійну політичну роботу в Америці. І вже на ту одну ціль треба поважно суми грошей, і то треба зараз. Ми завжди вели таку працю нашими власними силами. І будемо її вести в такий самий спосіб далі. Значить, уся наша політична акція буде далі удержуватися виключно жертвами української імміграції в Америці. А збирати на ту ціль — нема ніяких перепон. Це чисто американська акція з боку американських громадян українського роду. Це акція, що змагає до замирення в Європі на тих засадах, що їх проголосила Америка. Це така акція, що є продовженням того, що ми досі робили, коли звідси пробували протестувати проти насильства, доконаного над безборонним українським народом.

Пам'ятаймо, що вороги слідять за кожним нашим кроком, а також і за нашими збірками. Тому поступаймо розважно, щоб непотрібно не давати нашим ворогам зброї в руки якимсь нерозважним написаним чи сказаним словом. У таких часах, як теперішні, треба числитися з кожним словом, навіть тоді, як збираємо гроші на українські цілі. Але ще раз пригадаймо, що наша справа ясна і справедлива. Проти неї не мала, не має і не може мати нічого Америка. Тому сміло до оборони України.

„ЗА УКРАЇНУ, ЗА РІДНУ НЕНЬКУ...”

(Пригадаймо собі...)

Як лише вибухнула світова війна, український нарід був свідомий, що приходить черга і на його важке слово.

Дня 30. липня 1914 р. львівські стрілецькі організації заклали спільний комітет, а 2. серпня всі українські політичні партії в Галичині об'єдналися в Головну Українську Раду, щоб вести на час війни одну українську політику. Головна Українська Рада перебрала на себе також організацію української армії. В ті цілі зорганізовано Українську Бойову Управу, яка з місця приступила до праці. Вона зажадала, щоб Австрія звільнила для українських потреб 100 старшин українців та видала маніфест до українського народу, щоб зголошувався в ряди Українських Січових Стрілців.

— В краю панував ентузіазм. Ще перед проголошенням маніфесту почали зголошуватися сотки добровольців. Щоб успішно перевести банкру, покликані в краю повітові та громадські комітети. Молодь заворушилася! Зі всіх усього тягнув до Львова народ. Бідні й багаті, селяни, робітники та інтелігенти — почали складати гроші та дарунки на потреби української армії. Треба підкреслити, що Австрія не відносилися ширі до українців. Правда, погодилася вона на організування Українських Січових Стрілців, але робила одночасно невідні труднощі.

Всетаки ентузіазм народу переміг не одну австрійську перепону. В серпні 1914 р. на числені всіх добровольців на 28 тисяч народу.

Перші бої.

Дня 3. вересня 1914 р. 2,500 стрілців виїхали в Карпатську Україну та станули в селах Страбичів і Горонди. Цей легіон ставив собі великі цілі, яких, на жаль, не довелося здійснити. Від'їзду стати заресуно української армії, що мала походом продертися під проводом генерала С. Шептицького через Туреччину на Кавказ і звідси вдарити на Україну. Але Австрія поставила неприхильно до тих українських планів і унеможливила їхнє здійснення.

У Горонді та Страбичеві перорганізовано У. С. С. та підчинено їх команді корпусної групи ген. Гофмана.

Москалі заняли Галичину й загрожували Мадярщині. Відділи У. С. С. дістали приказ діхати на фронт. 10. вересня

1914 р. виїхала в поле у карпатський просмик біля Веречок сотня В. Дідушка, 17. вересня виїхала друга сотня Семенюка на Ужок, а з кінцем вересня виїхали на фронт останні відділи з Горонди і Страбичева. До перших боїв прийшло біля Сянок. Дві четі сотні Дідушка спільно з австрійськими напали на муніципальну валку російської дивізії, що прямувала на Ужок. 28. вересня сотня Семенюка звела бій за ужоцький переїзд.

У тих боях впали перші жертви. Описав наступила перорганізація Українських Січових Стрілців і проти їх волі розділено поодинокі частини між ріжні австрійські бойові групи.

Це був час жовтневої офензиви. Друга австрійська армія дістала приказ проломити російський фронт на лінії Хірів — Самбір — Дрогобич. В тих операціях велику роль відігравали „Усусуси”.

„В горах грім гуде...”

Після жовтневої офензиви та відвороту австрійської армії стрілецькі сотні опинилися в німецьких колоніях Феліценталі та Аннабергу. Тут генерал Фляйшман надіслав відзнаками хоробрости багатьох стрілців, між ними стрілців Олену Степанівну й Софію Галечко. І так у листопаді 1914 р. всі українські частини стояли в тих двох колоніях крім сотень Семенюка, Будзиновського та Гутковського, які стояв за своєю сотнею в Хусті. З Аннабергу вислано раз-у-раз стежі, що зводили бої з противником.

У листопаді 1914 р. стрілці займають окопи на Бескидах та звідси раз-у-раз висилають бойові стежі, що часто заходили на задні москалів. Ці стежі здобули українцям скоро славу, бо їм не міг дорівняти ніхто інший. В грудні знову пересуно фронт назад і стрілці опинилися в Карпатській Україні. Але і тепер не заперестали вони висилати своїх бойових стеж, які зводили бої з москалями та приносили дуже цінні інформації про ворога. Підчас тих боїв зокрема визначилися підхор. Ковалик та четар Мельник А., що одного разу в селі Мішкарівичі по рукопашним бою захопив цілий козацький відділ з кінями та зброєю.

Прийшли Різдвяні Свята, які святкували наші стрільці вродисто. Кожний стрілець ді-

став від українців - емігрантів якийсь дарунок.

В січні почалась австро-німецька офензива. У. С. С. вступили знову в Галичину. Вони йшли через Жупання, Вишнів у сторону Лавочного, зводячи скрізь зав'язі бої з москалями. В тих боях наші стрільці загартувалися вже на добре.

Маківка.

З початком березня 1915 року стрілці окрім сотні Гутковського станули в Грабівці та Головецьку, біля Славська. У. С. С. поділено тепер на два самостійні курені і доповнюючу сотню. Командантом І. курня був іменований Гриць Косак, ІІ. курня сот. Семен Гурук. З кінцем квітня москалі порішили добути гору Маківку, щоб звідси з боків заатакувати австро-німецькі війська. На Маківку вислали вони величезні сили, які стрінулися тут з нашими стрільцями. І так прийшло до славного чотироденного бою на Маківці.

Перші наступи (29. квітня) відбили наші сотні і кинулися до протинаступу. Після рукопашних боїв стрільці прогнали москалів аж до їхніх становищ. На другий день почали новий наступ. Сотні Букшановського, Семенюка, Будзиновського і Мельника зломил ворожий наступ. Третій день боїв був найзавзятіший. Москалі почали наступ на сотні Будзиновського і Мельника. Вони кинули свіжі сили. Стрілці витали їх цільними стрілами і гранатами, але шок: московські лави сунули одна за другою, як каралохи.

бо за Маківку не жаліли вони людей. — Стрілці відступили, а описав почали наступ, який розбив зовсім москалів, а на побоевищах залишив гори трупів. Всі дальші московські атаки були даремні. — Під Маківкою стрільці мали 42 убитих і 76 ранених А в боях вяслависл своєю відвагою передовсім четарі: Свідерський, Гнатевич, Мельник, Артимович, Каратницький, хорунжий Степанівна, Яремкевич, Коберський та інші. — Бій на Маківці добув стрільцям велику славу. — („Нове Слово”).

ЩЕ ПРО „СТАН ПОСЯДАННЯ”

„Слово Народове” (ч. 175), повертаючись іще до справи плянного поділу Рильничої Палати, пише м. ін. так:

„Якщо висловувати турботу про піднесення і посилення польського „стану посідання” в „Східній Малополющі” тоді слід зайнятися у першій мірі осадництвом польського селянина, ремісника, купця — як у селі, так і в місті. Слід зорганізувати для них умови буття і кредитову поміч.

„Насичування міст, містечок і сіл „Східної Малополющі” виключно урядницьким матеріалом, це подекуди громадження мандрівного („льотне-го”) піску. Сильніший подув, а пісок полетить, — лишиться хлоп, ремісник, купець, що би боронити свого варстату”.

Ендеки ніколи мабуть не наситяться у насичуванні „малопольських” міст і сіл польським елементом.

**ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.**

У КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ В АМЕРИЦІ

повинна бути

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА

**ВИДАНА З НАГОДИ
СОРОКІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ**

ЦІНА 2 ДОЛЯРИ.

Замовляйте в „Свободі”:

„SVOBODA”

83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

Карел Чапек.

ГОРДУБАЛ

КНИГА ПЕРША.

14)

А тут і воно — ніхто не знає, що власне: якийсь розпалений зруб, розвалені сволоки, Пане Боже, з цих сволоків можна дзвінцю поставити! Все заросло ліліясом і воронієм, дикими ліліями та чеме-рицею, папороттю та журавельником, справді дивне місце і мов зачароване, — тут ліс обертається до ліночі: чорний ліс, ліс зарослий мохом, чорна тут земля й водянувата, егеж, тут, кажуть, і нечиста сила живе; і гриби якісь біляві, прозорі, як росі, заяча коношина й тьма, завсіди така тьма; ані вивірки тут не чути, ані мушки, такий же чорний ліс, неохоче сюди ходять діти, та й хлоп перехреститься. Але тут уже край лісу, по коліна йдеш у черниціх і підводних гіляки, а що того лишайнику тут висить, остріжухи хапають тебе за ноги, гей, чоловіче, не дерго тебе пускає

ліс на полонину, мусиш подіратись гушвиною, як дикий кабан; агон! немов би тебе з лісу вистрілили, наче тебе ліс виплював, стоїш на полонині, слава Ісусу Христу, осьдечки ми.

Широка та полонина; денедне смереки, великі й могутні як церква, чоловік би скинув шапку й голосно привітався; а трава гладка, слизька, коротенька, м'яко по ній ідеться, як по килимі; довга й ліса полонина між лісами, котяться широко-далеко, небо над собою й ліси згорнула на бік; як коли хлоп розкриє груди й лежить, лежить собі й дивиться до Пана Бога у вікна — ах, ах, то йому дихається! І Юрай Гордубал раптом почуває себе маленьким, як комашка, і біжить по широкій полонині — куди, куди, комашко? Та туди, додори на вершок, бачиш, там пасуться ті маленькі, червоні

комашки? туди я простую. Широка ця полонина.

Широка, мій Боже: тиб сказав, череда волів? Ті маленькі крапки? Добре це має Пан Біг: дивиться додолу й скаже собі, ота чорна крапка тут — це якийсь Гордубал, та світла крапка там — це Поляна; мущу подивитись, чи стрінуться ті дві крапки? чи маю штовхнути їх одне до одного пальцем? А тут зо схилу летить щось чорне й просто на мене; біжить ото, котиться по кручі, що ти за один? А ти чорний пес, можеш собі рота роздерти, йди геть, чи я виглядаю як опришок? Ходи сюди, ти добрий цуцик; іду подивитись до діда на горі. Вже чути даво-ніння череди. „Гайза”, кричить ластух, воли великими спокійними очима поглядають на Юрая, махають хвостом і па-суться далі; дід стоїть непо-рушно, як ялина стоїть і ви-глядає гостя.

„Гей”, кличе Юрай, „це ти, Якиме? Ну, Боже помагай!”

Яким нічого, тільки дивиться.

„Не пізнаєш мене? Я Гордубал?”

„А, Гордубал”, каже Яким.

і не дивується; чогоб йому дивуватись?

„З Америки я повернувся”.

„Що?”

„З Америки”.

„А, з Америки”.

„Чи воли пасеш, Якиме?”

„Що?”

„Чи це воли?”

„А, чні воли. З Кривога”.

„Так, так, з Кривога. Добра маржина. А чи ти, Якиме, здо-рем? Прийшов отсе на тебе подивитись”.

„Що?”

„Ну, подивитись”.

Яким нічого, лише моргає; відвик балакати тут на горі. Гордубал лягає в траву, опершись ліктем, і бере до уст се-беліну; тут — інший світ, ані говорити не мусиш, не потрібно. Від квітня до вересня пасе тут Яким, цілий тиждень ані душі не бачить...

„А що, Якиме, був ти вже колинебудь там долі, де рівнина?”

„Що?”

„Чи ти був у долині?”

„А, в долині. Не був”.

„А там на горі, на Громни-ці, був?”

„Був”.

„А за тою горою ти не був?”

„Не був”.

„Так бач, а я — аж до Аме-рики; а що з того маю? ані своєї жінки не розумію...”

„Там — то вже інші пасови-ська”, каже Яким.

„А послухай”, питається Ю-рай, як було питався я, коли був хлопцем. „Що це колись було, отой зруб у лісі?”

„Що?”

„Той зруб там у лісі”.

„А той зруб”. Яким задума-но смочке люльку. „Хто зна... Кажуть, опришки там хотіли збудувати собі замок. Та що люди знають”.

„А правда, що там нечиста сила?”

„А то”, каже Яким нерішучо. Гордубал перевернувся на спину. Добре тут, думає собі; а що там долі — вже й сам не знаєш. Порпаються там люди на дворі, одні перешкоджає другому, малі не побються, як півні; аж губа болить, так її затискаєш, щоб не розкрити-ся...

„Маєш жінку, Якиме?”

„Що?”

„Чи маєш жінку?”

„Не маю”.

У долині нема таких хмар; там небо порожнє, а тут — як

корови на пасовиську; чоло-вік лежить на спині й пасе. І якби плели, а він наче пле-ве з ними, відліває якось, дивно, що є такий легкий і може підноситись із ними. Ку-ди це йде туман, де він діва-ється ввечері? Наче розлива-ється, але хіба може щоне-будь без сліду згубитись?

Гордубал сперся на лікоть. „Хотів би тебе спитати, Яки-ме — чи не знаєш якого зілля на кохання?”

„Що?”

„Любов-зілля, що збуджує кохання. Щоб, скажм, дівча в тебе закохалося”.

„А”, бурчить Яким, „це не хочу”.

„Ти ні, але інший можеб хотів”.

„А навіщо це”, сердиться Яким. „Не треба”.

„Але знаєш таке зілля?”

„Не знаю”. Яким сплюну-в. „Я не циганка”.

„Але лікувати змієш, Якиме, егеж?”

Яким нічого, лиш моргає. „А що ти знаєш, від чого по-мреш”, додає несподівано.

(Далі буде).

„Атенія” — „Люзитанія”

Коли в минулій світовій війні президент Вилсон проголошував американську неутральність, то зважав американців бути неутральними — в ділах і думках. Теперішній прези-дент Рузвельт зважав у своїй радіовій промові також до неутральности, але тільки в ді-лах. Сам підкреслив виразно, що неможливо вимагати від а-мериканців, щоб вони не ма-ли своїх власних думок і їх не висказували щодо крива-вих подій в Європі. І очевид-но, що президент не міг нічо-го іншого сказати, бож сам уже від довшого часу виска-зує доволі отверто свої влас-ні думки і видає осуди. Він навіть видав свій осуд і в зга-даний радіовій промові, бо ко-ли говорив про „силу”, то мав на думці Німеччину і Гітлера.

Висказують свої думки і ін-ші американці. І пишуть, що, наприклад, такі події як от за-топлення „Атенії” найбільше ділають на психологію аме-риканців. Це їх особливо зро-ушує, коли гинуть непотріб-но невинні люди. Такі події зрушують надзвичайно аме-риканців тоді, коли жертвою їх падають американські грома-дяни, зокрема жінки і діти. Цей відомі річ, що амери-канський сентимент цілковито від-вернувся у світовій війні від Німеччини від хвилі затопле-ння німецького субмариню „Люзитанії”, при чому згину-ло понад 1,000 людей. Тому, коли тепер стався подібна по-дія з „Атенією”, то це готово скоро положити кінець аме-риканській неутральности й Аме-рика готова стати цілком от-верто і формально по сторо-ні Англії, Франції й Польщі. Так тепер пишуть в Америці. І додають, що про це знають добре в Англії. І тому звідтам маємо раз-у-раз запевнення, що „Атенію” затопила німець-ка субмарина. Навіть урядово твердять, що ця субмарина стріляла ще додатково, щоб спинити рятунок подорожних.

Вагу вини за таке затопле-ння відчуває добре і Німеччина. Ось і тому німецьке команду-вання розіслало по світі запев-нення щодо затоплення „А-тенії” німецькою субмариню. А німецька преса називає ан-глійські твердження „брех-нею” і визнає кожного дня Англію до вяснення цієї справи. Німеччина знає, як це прийняла Америка, якби так вона була переконана, що це затоплення є ділом німців.

Жінка президента Рузвельта, виявивши своє негодування зприводу цього затоплення, та-ки дораджує американцям за-держати рівновагу і не спіши-тися з остаточним осудом, по-ки ця „тайна” не вясниться. А інші кажуть, що німецьке командування мусіло зійти з розуму, щоб зробити таку дур-ницю і приказати затоплення „Атенії”, знаючи, що коштува-ло Німеччину подібне затоп-лення „Люзитанії” у минулій війні. По правді справа пред-ставляється так, що мабуть прийдеться довго ждати, поки ця справа вясниться. А може й ніколи світ не довідається дійсної правди. Та покищо ан-глійська пропаганда викорис-товує ту катастрофу в неко-ристь Німеччини. І можна ска-зати, що з успіхом, коли мова про Америку.

НА РОЗПУТТІ

Історія одної родини. Напи-сав Р. Д. Савчак. З передмо-вою Л. Нигрицького. Ст. 128. Видавництво „Українська біблі-отека”. Видавець Іван Тиктор, Львів.

Оповідання одного ад-воката, що через помил-кове виховання не вдали-ся йому діти.

Ціна 50 центів.

Замовляйте в „Свободі”:

„Svoboda”

P. O. BOX 346,

JERSEY CITY, N. J.

• 3 ДНЯ •

ЗАКИДИ „ФАШИЗМУ“.

Дехто з політичних противників „Свободи“ закидає їй прихильне ставлення до фашизму і навіть пробує у пресі на вічах наводити уривки з дописів у „Свободі“, які нібито підтверджували цей закид. „Коли „Свобода“ не має прихильності до фашизму, то чому вона таке друкувала?“ — кажуть чи пишуть ось ті „критики“.

Закид на перший погляд ніби оправданий. Бо пощо друкувати те, з чим не погоджується редакція?

Колиж бо ця, деколи дошкульна демократична засада вимагає, щоб інколи друкувати речі, з якими редакція не погоджується. І що тут в тім зрозуміти? Деякі редактори, що голосно рекламують демократію, поступають інакше: те, що їм не до смаку — в кіш. „Свобода“ свою демократію розуміє інакше: друкує деколи й такі речі, з якими не завжди погоджується.

ВАЖНІ РЕЧІ.

А тралляється нераз таке, що серед тих речей, які не дуже подобаються редакції, є дуже важні. Не можна перед ними сховати голову в пісок, немов струс, і вперто їх промовчувати. Мовляв, я обернувся до них плечима, буду ігнорувати їх, а вони собі відійдуть.

Такими настирливими справами, що нині вперто насуваються на очі, є фашизм, тоталізм, корпоративізм і т. д. Ті справи стали пекучими навіть в Америці.

Вже в останніх президентських виборах Республіканська Партія гостро виступала проти Демократичної з аргументом, що остання прямує до „реґламентативної суспільної життя“. Коли ми приглянемося до теперішнього суспільно-економічного життя Америки, то побачимо, що дійсно на різні суспільні прояви наложено нині великі обмеження. Ми маємо нині „замкнені фабрики“, до яких на працю вже не дістанеться кожний чоловік з вулиці. Маємо закон годин праці і висоти платення; вже не може фабрикантам і робітникам працювати в фабриці так довго, як їм бажається. Маємо комітети взаємодопомоги праці, які диктують і фабрикантам і робітникам, як вони мають поступати. Маємо примусове забезпечення на випадок безробіття і на старі літа. Маємо кінці величезні державні підприємства публичних установ, як „Тенесі Велі Адміністрейшен“, що роблять певну конкуренцію приватним підприємствам і їх пожиття.

НА ЦЕ НЕ МОЖНА ЗАМИКАТИ ОЧІ.

Зрозуміло, що це важні речі і на них не можна замикаати очей. Бо це все перші кроки до контролю над суспільним життям і, хоч закриті назвою „демократизму“, проте ведуть у напрямку тоталізму.

До того ці кроки є конечні. Розвій техніки довів до того, що машина випирає людей з праці. Треба поставити якусь контролю над машиною, чи точніше, над тими, що нею орудують і що її посідають. Ця контроля, як подобається, це кому, чи ні, веде до корпоративізму, що впроваджений уже в деяких фашистських краях.

ЯК ПРОТИ ТОГО БОРОТИСЬ?

Як проти того боротись? Замкнути очі на це все й пустословно лаяти тоталізм, корпоративізм, фашизм і т. п.? Пустословною лайкою ми того не побороємо. Ці речі треба мужньо й отверго пояснювати, видивляти їх на сторінках преси, а понад усе, дати нагоду іншим видавцям і свобідно висказати в тій справі свою думку. В свобідній і отвертій спосіб можна видобути з того якийсь виновок. А передісім можна буде зрозуміти ті сторони фашизму й тоталізму, що видаються декому добрими та притягають до себе людей; а також можна буде пізнати ліх сторони і проти них як слід узброїтись.

ТЕ САМЕ ПРО ДЕМОКРАТІЮ.

Пустословне повторювання назви „демократії“ не допоможе демократії. Її треба розумно розбирати і в кожну пору висловлювати, що ми під нею розуміємо. Демократія це не якийсь метрвий предмет, що лежить спокійно на місці й однаково виглядає нині, завтра, після завтра, чи в минулому. Демократія це рух, динаміка, прямування; зовнішню частину вона прибирає також відмінну форму. Ми бачимо, що розумні чужинці на своїх з'їздах і конференціях кожний раз створюють наново пояснювати слово „демократія“ і надати йому конкретне значіння.

Демократом бути, значить по демократичному поступати. Хто лає якусь газету, що вона дозволила на своїх сторінках висловити якийсь інший погляд, не є ніяким демократом. Це фактично замаскований диктатор, що кричить багато про демократію тому, що хоче тим заслонити свою власну диктаторську вдачу.

КАТАСТРОФАЛЬНА ПОВІНЬ У БОЛГАРІЇ.

Болгарію навістила катастрофальна повінь. Найбільші знищення заподіяла повінь у містечку Севлієв у північній частині Балкану. Внаслідок нагальної бурі ріка Росіка почала швидко прибирати і в короткому часі рівень води дійшов до 10 метрів. Бурхливі і мутні хвилі ріки зірвали всі мости, знищили 60 домів та ушкодили понад 100 домів. До тепер видобули з ріки 16 осіб, загинуло без вісти понад 50 осіб. Повінь знищила збіжжя на полях. Цілі стада овець та худоби потопились. Більшість жертв — це жінки і діти. Шкоди сягають мільйони левів. Повінь заскочила мешканців містечка вночі. Вода прибувала так швидко, що — як оповідають свідки — руслом ріки посувалася стіна, води 10-метрової висоти і нищила геть усе по дорозі. Про катастрофальні виливи рік надходять вістки теж з інших частин країни. В Гасково і в Павликени затонуло кільканадцять осіб. У Неврокопі згинула від грому ціла родина, зложена з 23 осіб.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

З багатьма образами та малюнками. Написав Омелян Терлецький. Нове, переглянуте й доповнене видання. Львів 1938. Накладом „Просвіти“. 408 сторінок 153 зображень. 16 мал.

Книжка обіймає Історію України від найдавніших часів до нинішніх часів. Написана популярно для пересічного читача. У слові „Історія“ між іншим читася: „Книжка, яку видаємо другим накладом, друкувалася в нас 1938 р. Тоді вийшло — чотири її частини місячними книжечками (за січень, лютий, березень-вересень та листопад-грудень). Як подобалася вона передплатам видавця „Просвіти“, доказ найбільший на те, що воно з кінцем 1938 р. першої частини ніде не можна було дістати. Те саме було і з іншими частинами, і це й було причиною, що „Просвіта“ ринувшись випустити цю „Історію України“ новим виданням — в одній книжці.

„Нехай же вкупі із звеличанням нашої найстаршої культурно-освітньої установи поглиблюється зв'язок нашого минулого, а з ним і любов до всього, що створив наш народ найкращого за той довгий час свого життя“.

Ціна в справі з золотими написами \$2.00.
Замовляти в „Свободі“:
„Svoboda“
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

УВАГА! ПОЗІР! УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО, УКРАЇНСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ! УВАГА! ПОЗІР!
ПРОФ. ОЛЕКСАНДЕР НЕПРИЦЬКИЙ-ГРАНОВСЬКИЙ,
голова Організації Державного Відродження України (ОДВУ) в Америці, мав нагоду побути деякий час в 11 європейських державах, та повернувшись назад в Америку, обіде важніші наші осередки та дасть доклад на таку тему:

„Українське Питання в Європі“

Проф. О. Неприцький-Грановський обіде на сході Злучених Держав Америки та дасть відчитати в таких осередках:

СИРАКУОЗ, Н. Я. — у вівторок, 12. вересня 1939. р. в 8. год. вечір, в Укр. Нар. Домі.
РАЧЕСТЕР, Н. Я. — у четвер, 14. вересня 1939. р. в 8. год. вечір, Український греко-католицький Сал над Гудсон Стріт.

МекКІЗ РАКС, ПА. — в суботу, 16. вересня 1939. р. в 7.30 год. вечір, в Укр. Нар. Домі.
КЛІВЛЕНД, О. — в неділю, 17. вересня 1939. р. в 10. год. 3. пополудні, в У. Н. Домі при 14. ул.

Закликаємо все українське свідоме й патріотичне громадянство взяти громадянську участь у відчитках проф. О. Неприцького-Грановського, який обзнайомлений в українській сучасній політиці та визвольній боротьбі України.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ПОВТОРІМ ДАВНІХ ПОМИЛОК!

Я вже пережив одну світову заверуку, а тепер приходиться бути свідком другої. У минулому був я в молодому віці. Та тепер старший і з досвідом, і з досвідом також і в українській справі. І ось тому хотів би сказати кілька слів.

Коли зачиналася світова війна в 1914 році, нас, українців, мало знали в Америці. Українське ім'я було для багатьох чимсь новим і незаниманим. І очевидно мало було таких, що розуміли українську справу. Тепер є інакше. Під тим оглядом стоїмо далеко краще. І тому й більше повинні ми тепер зробити для України. І так воно буде, як будемо працювати в згоді й порозумінні.

У минулій світовій війні створили ми Федерацію Українців в Америці. І відбули у Вашингтоні великий конгрес, з нагоди якого дано там навіть першу українську виставу „Запорожець за Дунаєм“. На тім конгресі говорили американці, були представники від литовців, румунів і інших, що їх собі тепер не пригадую. Був то час, коли серце радувалося у кожного українця в Америці. Почали в американській пресі появлятися знімки українських Січових Стріпців і Січовичок. Піднялись голоси і в обороні українського народу. Американська преса зачала містити листи, що ми їх одержали з рідних земель і від українських жовнів у полоні, а в яких було представлено нещасне положення українського народу. Почато грошові збірки. І вислано делегацію до президента Вилсона.

Вкінці появилися славі точки Вилсона. Америка пішла до війни, а народи, що ждали на визволення, почали тут організувати добровільні легіони. Ми, як відомо, свого легіону не поставили. Злегковажили собі ту важну справу, бо одні казали, що то през. Вилсон дасть нам свободу і збудує Україну, а другі надіялися, що Австрія допоможе це зробити. Та найгірше було з тим, що не було в нас одної думки, одного політичного проводу, що до Вашингтону і през. Вилсона ходили раз одні, то другі. Оті два наші тавори, що тоді створились, були великим нашим нещастям. Отсе треба нам усім тепер добре пам'ятати. Те саме не може й не сміє повторитись! Вірю, що наше громадянство до цього не допустить. Ми мусимо йти на оборону України одним фронтом. Тут не може бути місця на два чи більше таборів, бо в теперішній хвилині мусимо виступити всі як один, а не гуртками чи таборами.

Т. Рудий,
Ірвінгтон, Н. Дж.

Кінець байки.

— Татку, чому то кожна байка кінчиться шлюбом?
— Бачиш, синку, то тому, що разом з шлюбом кінчиться байка.



ГЕНЕРАЛ ЛЕВ ПРХАЛА.

Сумно звисний українцям Лев Прхала, що зрадив українців на Закарпатті і втік до Польщі, де організує чеський легіон. В Польщі називають його „чеський Пілсудський“.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Український День.

В неділю, 16. липня ц. р., відбувся в нашій громаді перший. Український День. Той день відбувся заходом Ц. Комітету міста Пасейку, який репрезентує українські організації і товариства. В сам день нашого свята сприяла нам гарна погода, тож і день удався досить добре під теперішні часи. Були ще й інші перешкоди, та всетаки день дописав під оглядом моральним і фінансовим. Програму Українського Дня відкрив і передав передсідник комітету, о. Василь Дяків, парох укр. прав. громади в Пасейку.

Як бувший старшина Української Армії, висловив зворушливу промову, яка дійсно відбивала характер нашого свята. Найбільшою красою нашого дня був виступ конфертового хору Співацько-Драматичного кружка ім. Лисенка з укр. прав. громади. Василь Роздільський. Велике враження чужинців зробила поява хористів в українському строю. А мелодія кільканадцятьох українських пісень, відспіваних хором, дали велику насолоду зібраним слухачам, за що нагороджено їх численними оплесками. Поміж піснями передсідник відчитав привітну телеграму на наше свято від комішенера міста Пасейку, п. Миколи Мартіні, котрий у той час був на вакаціях. Велику несподіванку для зібраних зробила поява українських танцюристів. Відтанцюваний аркан, який проводив п. Мирослав Микитин, просто чарував чужинців. А відтанцюване п. М. Микитином солю чумак дуже подобалося зібраним, що доказували довготривалі оплески. Вязанку українських пісень на мандоліні і піані відіграли дуже гарно панночки. Сметани. Потім заступник передсідника комітету, п. Василь Микитин, мав коротку промову та подякував усім за участь і запросив до забави, а молоді пішла до танців, де пригравала їм гарно оркестра п. Івана

Сломи з Ньюарку, Н. Дж. Хоч не було так багато людей, як пристало на пасейську громаду, то всетаки були у веселому настрою і раділи, що вдалося заманіфестувати своє українське ім'я та дати матеріальну поміч рідному краю.

Загальний дохід \$492.98;
Загальний розхід \$264.46.

Чистий дохід \$228.52. Цю суму розділено на загальних зборах комітету 19. серпня 1939 р. в цей спосіб: На збігців Карпатської України \$100, на Рідну Школу \$20, на Музей Визвольної Боротьби в Празі \$20, на інвалідів \$20, на визвольну боротьбу \$20 і на політичних в'язнів \$20, а в касі комітету осталося \$28.52. Згадані суми вислано на народні цілі чеком через Об'єднання. Цю дорогою комітет Укр. Дня складає щирю подяку всім добрим людям, хорів і його диригентів, танцюристам і тій маленькій дічинці, котра так гарно і з такою охотою відтанцювала своє солю. Також панночкам Сметанам і всім українському громадянству за ласкаву участь і співпрацю для добра і слави українського народу. Також належить подяку нашим жінкам за їх працю й обслугу при кухні.

Василь Юсипчук.

ГЕЙЗЕРИ В ЯРМІ ЛЮДСЬКОЇ ТЕХНІКИ

Для туристів, що рік-річно вибираються на далеку північ Ісландію, щоб налюбуватись її мальовничими скелями й гейзерами, настане в найближчому майбутньому велике розчарування. Як повідомляють у часописах, ісландські інженіри опрацювали великий план використати природну силу гейзерів до електрифікації Ісландії. Як відомо, гейзер, це вулканічне джерело, що в правильних відступах часу викидає на поверхню землі гарячу воду й пар.

Вже й тепер томи слові ісландці додумались до того, що в гейзерів можна мати ще й іншу користь, ніж та, яку дає дохід від туристів. Струмки гарячої води й пари, що їх викидають гейзери в повітря з точністю найкращого годинника, припадали знаменито для піднесення комфорту ісландського населення. Ціла мережа проводів від гейзерів до поодиноких домів у столичній Рейк'явік дає дешевше центральне опівання. Показалося однак, що вода в гейзерів не є хемічно чиста, але багато в ній сіркових сполук; рури часто псувались і згинались. Систему центрального опівання довелося реформувати. Гарячу воду з гейзерів скеровано до централі, де вона нагріває електрику з чистою водою, а щойно ця вода розходиться до поодиноких домів.

Тепер, услід за центральним опіванням, наступає електрифікація Ісландії. Вже тепер електрифікаційні інвестиції в цьому віддаленому від центрів європейської культури острові можуть рівнятися найбільш електрифікованим околицям Злучених Держав. Згідно з новими планами Ісландія має стати найбільш зелектризова-

ною країною на замлі. Будова велетенської електростанції Рейк'явік, що й тепер розпочали, має забезпечити в електричний струм не тільки Рейк'явік, але й найбільш віддалені людські оселі.

Очевидно, електрифікація це не тільки світло. В плані ісландських інженерів є сполука навіть найбільш віддалених сіл електричними залізницями й телефонами, а також освітлення всіх доріг інтенсивним електричним світлом. Гейзери стали добродієм Ісландії.

Але й ще одну, може навіть більшу користь із енергії гейзерів придумали автори плану. Як відомо, Ісландія — це країна скелеста й неврожайна. Шість семих частин острова непридатна для uprawи збіжжя. Неурядний ґрунт і холод не підсоння виховували тверду вдачу ісландців і загартували їх у життєвій боротьбі.

Новий план змінить цілковито спосіб життя ісландців. Очевидно, гейзерами підсоння не можна змінити, але гарячу температуру гейзерів можна використати до центрального опівання велетенських орґанізацій. Мільйони грошей, що йшли раніш на кошти привозу південних овочів, підуть тепер на будову цілих ферм південних овочів, що дозріватимуть під склом. Тропікальні овочеві гаї у центрально-опіван-

них орґанізаціях — на тлі арктичного краєвиду, — ось таке має бути це восьме чудо світа, що його хотять витворити в Ісландії.

Ісландці свідомі того, що уярмлення гейзерів до порушення машини в електростанції зменшить наплив туристів, яких манила „судна-мальовнича краса гейзерів. Та електрифікуючи свою країну й будуючи свої орґанізації, ісландці сподіваються, що більшого напливу туристів, яких напевно зацікавить експеримент арктично-тропікальної рістні Ісландії, мабуть не боїться війни, коли тепер, у такий гарячий час, усю свою увагу скермовує на свої гарячі гейзери...

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. Місний збори Тов. Український Клуб Поступовий, від 70, відбувся в п'яторок, 12. вересня, в год. 7. вечір, в галі У. Н. Дому, 181-183 Фліт Ст. Кожний член обов'язаний платити збори й заплатити свої вкладки 1-го балові тікети. Приведіть своїх кривих і знайомих, щоб їх вписати в членів Товариства „У. Н. Союзу“. Вписуйте свої діти до У. Н. Союзу, бо то є найліпша асеруація для наших дітей, бо за 25 ц. місячної вкладки ваша дитина є забезпечена на \$500 до 16 року життя, а влітку переїждить до старших членів і має один рік вільний від оплати, а влітку до Поступовий платити в разі саботажу по \$8 тижнявці записують \$100 померлому по членів його спадкоємцям. П'яний Дмитрій, прейд: Михайло Самойл, кас: Антін Онісник, фін. секр: Арсес секретар: Anthony Onysuk, 117 Lake St, Jersey City, N. J. Phone: Journal Sq. 2-4298.



ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КУПІТЬ ІМ ПОТРІБНІ КНИЖКИ!

Не досить післати дитину до школи. Треба й ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоби заохотили її читати.

Ось Вам вибір таких книжок для дітей:

- ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) найновіше видання. Львів, 1939. 45 ц.
- ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанки для 2. класу) М. Матвійчука. 50 ц.
- ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА (читанка для 3. класу) М. Матвійчука. 60 ц.
- ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. класу) М. Матвійчука. 75 ц.
- ШКІЛЬНИЙ СПІВАНІК у двох частях. Зладив Ф. Колесса. 75 ц.
- СПІВАЙМО, збірничок пісень на два голоси для шкільної молоді. На весняне свято пісні. Зладив Ф. Колесса. 20 ц.
- ЗБІРНИК НАРОДНИХ ПІСЕНЬ. В укладі на три голоси для ужитку шкільних хорів. Зладив Ф. Колесса. 60 ц.
- СПІВАНІК для дітей дошкільного та шкільного віку. Зладив Михайло Гайворонський. 30 ц.
- МАЛИЙ БАНДУРИСТ, збірка пісень для дітей. Підбрав і впорядкував Михайло Таранько. 20 ц.
- ДИТЯЧІ ЗАБАВИ, збірка і впорядкував Михайло Таранько. Містить гарні забави і пісні для дітей з музикою до пісень. 35 ц.
- СЕРДЕЧНИЙ ВІНОЧОК, вязанка святкових бажань для українських діточок. Зміст: Бажання на іменини або уродини, на Новий Рік, на Великдень, на Різдво, на Свято Матері. Також декламації на Свято Матері. 30 ц.
- ПРИГОДИ РОМКА БОМКА. Я. Вільшенка. Веселі вірші з малюнками для добрих дітей. 30 ц.
- ІСТОРІЯ УКРАЇНИ для дітей, в 4-ох частях:

- Часть 1. Київське Князівство
 - 2. Галицько-Волинська Держава
 - 3. Козаччина
 - 4. Україна в неволі.
- Друковано гарним читким друком з багатьма ілюстраціями М. Фартуха. Кожна частина 20 ц. Всі 4 частини 75 центів

- МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крипакевича. 15 ц.
- МАЛИЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович. 35 ц.
- БІБЛІЙНІ ОБРАЗКИ. Перші початки науки релігії. о. С. Біленький-Ілюстровані. 35 ц.
- ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біленький. 50 ц.

- ДЛЯ УЧИТЕЛІВ:
- МЕТОДИКА правописних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говірок і спис висловів. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учительського знання. Зладив д-р Кость Кисілевський. 65 ц.
- МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма. Зладив М. Матвійчук. 75 ц.

Замовлення слати:
„SVOBODA“
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

RPS AUXILIAIRE

— Старість...